

Informatienota voor de raad

Datum 8 februari 2022

Onderwerp	Voorgestelde wijze van afdoening van motie uitbreiding Senshagen
Versienummer	V1.3

Portefeuillehouder Ed Anker ; Michiel van Willigen

Informant S. Heikoop; W. de Kock
Afdeling Afdeling Klimaat; Afdeling Informatievoorziening
Telefoon 06 5007 0593; 06 5797 0809
Email s.heikoop@zwolle.nl; w.dekock@zwolle.nl
Bijlagen 1. Motie onderzoek uitbreiding #Senshagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. Kennis te nemen van de voorgestelde wijze van afdoening van de motie uitbreiding Senshagen.

Datum

8 februari 2022

Toelichting op het voorstel

Inleiding

Op 29 juni 2020 is de motie 'Onderzoek uitbreiding #Senshagen' aangenomen in de raad (bijlage 1). In de motie wordt geconstateerd dat het project Senshagen succesvol is en dat de opgave van klimaatadaptatie voor de hele stad is. Het college heeft de ambitie Zwolle op de kaart te zetten als een klimaatadaptieve en slimme digitale stad. In de motie roept het college op te onderzoeken wat er nodig is om Senshagen stadsbreed in te kunnen zetten. In deze informatienota geven wij inzicht in het onderzoek van het uitbreiden van Senshagen en een procesvoorstel daaromtrent.

Stadshagen als eerste stap voor Senshagen

Om de meerwaarde van Senshagen in beeld te krijgen, starten we bij het begin. Uit het Buurt-voor-Buurt onderzoek 2016 bleek dat inwoners van Stadshagen zich zorgen maken over klimaat en wateroverlast. Dat was de aanleiding om met Senshagen te starten, een uniek project dat mens, technologie en opgave bij elkaar brengt. Zo'n 50 inwoners adopteerden een sensor. Daarmee meten we de temperatuur, de hoeveelheid neerslag en de luchtkwaliteit. Deze metingen gebruiken het KNMI en het RIVM om het lokale klimaat beter te begrijpen. In samenwerking met ESRI NL uit Zwolle is invulling gegeven aan de Smart Zwolle Hub – Senshagen, waar de sensoren in kaart zijn gebracht door gebruik te maken van ArcGis. ArcGis is een online mappingsoftware en gebruikt als platform om mensen, locatie en gegevens te verbinden door middel van interactieve kaarten. Ook komen inwoners zelf met ideeën: een voorbeeld hiervan is het bouwteam dat de "natte voeten"-sensor ontwikkelde.

Op dit moment, twee jaar na het plaatsen van de eerste sensor, is Senshagen de start van een beweging rond klimaatadaptatie. Wij gaan de dialoog aan met inwoners over de metingen vanuit het project en geven gastlessen op basisscholen over Senshagen. Wij merken enthousiasme vanuit de inwoners om te blijven meten voor dit project. Daarnaast zetten we samen met de projectpartners en inwoners stappen in data gedreven werken om inzicht te verkrijgen in het microklimaat om de verbinding te leggen met klimaatadaptatie.

De meerwaarde van Senshagen voor de stad

Uitbreiding van Senshagen draagt bij aan:

- Versterken van de koploperpositie van de regio Zwolle op het gebied van klimaatadaptatie
We zien klimaatverandering als kans voor een duurzame, inclusieve leefomgeving. Sterker nog, door de stad en de regio nog aantrekkelijker te maken om in te leven, te werken en te recreëren, willen we graag een voorbeeld, demodelta, zijn voor de rest van Nederland. Door intensief samen te werken in de regio met overheden, ondernemers en onderwijs, koersen we op een duurzame toekomst. Daarbij zetten we kwetsbaarheid om in weerbaarheid.
- Uitbreiding van Senshagen draagt bij aan een slimme samenleving en gemeentelijke organisatie
Het gebruik van de Smart Zwolle Hub om informatie te ontvangen en tonen is een innovatieve en data gedreven manier van werken. Door deze technologie over de hele stad in te zetten, werken we toe naar een slimme samenleving: bewustzijn en meerwaarde sensordata en technologie, betrokkenheid inwoners over toepassing van de data, digitale toegankelijkheid via een open basisvoorziening. Een voorbeeld van Smart Governance om gezamenlijk en transparant samen te werken waarbij op basis van data afgewogen beslissingen genomen kunnen worden over onderhoud en beheer en eigen of gezamenlijke maatregelen voor de kwaliteit van de leefomgeving. Het inzetten van smart initiatieven voor opgaven over het klimaat

Datum

8 februari 2022

komt ook overeen met de missie 100 Climate Neutral Smart Cities 2030, Senshagen is hiervoor bij uitstek een voorbeeld en leerervaring.

In de afgelopen periode hebben we intern en met partners een scan gemaakt, om te ontdekken hoe uitbreiding van Senshagen over de stad een meerwaarde levert.

- De data geven inzicht in het effect van maatregelen rond klimaat
Vanuit gesprekken met het RIVM en KNMI blijkt dat meer sensoren een beter beeld geven over stadsfactoren op het klimaat. Met de data uit het sensorennetwerk kunnen we ook de effecten van de maatregelen monitoren. De effecten van het klimaatadaptief inrichten van de stad kunnen op deze manier inzichtelijk worden gemaakt, zodat we beter kunnen sturen op het toepassen van de juiste maatregelen op de juiste locatie.
- Voor het klimaatadaptief inrichten van de stad is inzet van bewoners belangrijk
60% van de grond is in particulier eigendom in de stad. Betrokkenheid van bewoners vergroten door zelf te meten is bevorderlijk in het proces naar klimaatadaptief handelen. Door ook buiten Stadshagen te meten, kunnen we het gesprek over klimaat starten in de hele stad. Op dit moment delen we binnen Senshagen resultaten via deelnemersavonden ism RIVM en hebben we lesprogramma's over klimaat voor basisschoolleerlingen, gelinkt aan de metingen in hun wijk.

Kernboodschap

Op basis van bovenstaande concluderen wij een meerwaarde te zien voor de uitbreiding van Senshagen over de stad. In 2021 is onderzocht welke mogelijkheden er zijn om deze opschaling tot stand te brengen. Op basis daarvan is een procesvoorstel opgesteld voor 2022-2023 voor de uitbreiding van Senshagen naar 1 of 2 wijken.

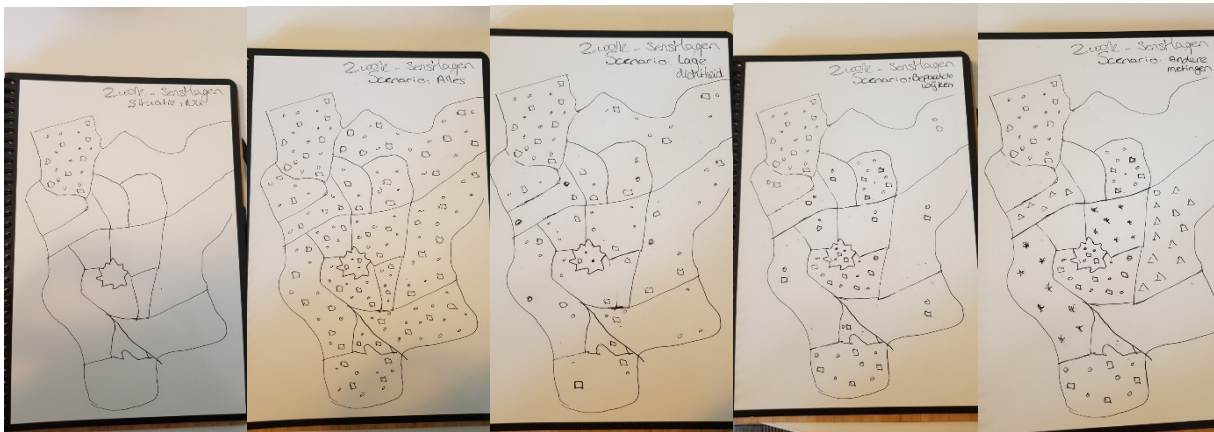
Aanpak

Voor de uitbreiding van Senshagen is een aantal scenario's in beeld gebracht (1). Deze zijn beoordeeld (2). Het meest kansrijke scenario is uitgewerkt in een aanpak (3). Tot slot brengen we de financiën in beeld.

Datum

8 februari 2022

1. Scenario's uitbreiding Senshagen:

Figuur 1: Visualisatie van de verschillende opties voor de uitbreiding van SensHagen. V.l.n.r.: Huidige situatie SensHagen, optie 'Alles', optie 'lagere dichtheid', optie 'bepaalde wijken' en optie 'andere metingen'.

1. **Alles:** bij deze optie kopiëren we de aanpak van SensHagen over de hele stad. We blijven werken met luchtkwaliteit sensoren en weerstations;
2. **Lagere dichtheid:** hier blijven we werken met luchtkwaliteit sensoren en weerstations, maar verspreiden we deze in een lagere dichtheid over de stad (lagere kosten beheer);
3. **Wijk voor wijk:** uitbreiding in de wijken waar enthousiasme ligt om hiermee aan de slag te gaan. We houden in deze wijken dezelfde dichtheid en type sensoren aan;
4. **Andere metingen:** aan te sluiten bij de wensen van de inwoners uit andere wijken en hier sensoren bij te faciliteren (bijv. geluid, NO₂, CO₂, waterpeil).

Op basis van leerervaringen uit het huidige project en in afstemming met de projectpartners zijn per scenario de volgende aspecten meegenomen in de afweging naar een voorkeursscenario:

- o *Bijdrage aan de gestelde doelen:* beschrijft de mate waarop de opties bijdragen aan bovengenoemde meerwaarde van Senshagen voor de stad Zwolle;
- o *Dichtheid sensoren:* in samenwerking met onze partners bepalen we welke dichtheid van sensoren benodigd is om het gewenste beeld over het microklimaat te verkrijgen;
- o *Haalbaarheid:* de start van Senshagen heeft veel tijd gekost. Contact met (potentiële) deelnemers bij het project is een essentieel onderdeel. De haalbaarheid voor de uitbreiding in de organisatie staat in dit onderdeel beschreven;
- o *Behoeft in de buurt:* Senshagen is ontstaan vanuit zorgen geuit in het buurt-voor-buurt onderzoek. Wij onderzoeken de behoeften in de andere Zwolse buurten en stemmen de opties hierop af;
- o *Financiën:* verwachte kosten per scenario;
- o *Planning:* een weergave in welke termijn we verwachten dit scenario te kunnen bereiken;
- o *Betrokkenheid:* mogelijkheid tot vergroting van inwonerbetrokkenheid via georganiseerde meetcampagnes, informatie avonden, bewonersfestival en een geüpdatete Senshagen Hub.

Onderzoek Windesheim

Vanuit het programma Slimme Samenleving hebben in het najaar 2021 studenten van het Windesheim Honours College de opschaling van Senshagen onderzocht gericht op de "unusual suspects": specifiek een analyse of inwoners Holtenbroek en Diezerpoort open staan voor participatie aan een project als

Datum 8 februari 2022

Senshagen en op basis van welke incentives. Tevens geeft het onderzoek zicht op welke wijze de geïnterviewde bewoners betrokken zouden willen worden.

2. Beoordeling en conclusie

De projectevaluatie van Senshagen met de projectpartners en collega's van Informatievoorziening, ervaringen van inwoners Senshagen, bovengenoemde aspecten aan de hand van de scenario's en het onderzoek Windesheim leiden tot de volgende conclusie:

- Het is mogelijk een uitrol naar andere wijk(en) van het initiatief Senshagen te starten in het najaar 2022. Mogelijk, indien het beheer en onderhoud van de sensoren en van het systeem op orde zijn en er gekozen wordt voor een gefaseerde uitbreiding in 1 of 2 geselecteerde wijken. Dit kan op basis van de behoeften en opgaven van de inwoners van die wijken.

Met de projectpartners zijn we op de volgende voorwaarden uitgekomen:

- De basis op orde hebben: ten eerste een technische evaluatie van de sensoren in Senshagen en het data systeem. Ten tweede een plan dat in samenwerking met partners en afdelingen van gemeente Zwolle wordt opgesteld over het onderhoud van de sensoren;
- Gefaseerd uitbreiden: starten met een selectie van 1 a 2 wijken waar kansen zijn om de uitbreiding van Senshagen te koppelen aan andere opgaven in de wijk, er betrokkenheid is met de wijkmanager en gericht doelgroepen van inwoners betrokken kunnen worden;
- Het gebruik van de data passend faciliteren zodat inwoners de data ook gemakkelijk kunnen gebruiken doordat ze weten hoe het te gebruiken naast het waarom en waarvoor ze de data verzamelen (faciliteren dat inwoners zelf gaan toepassen en in beweging komen).

3. Procesvoorstel 2022 - 2023

De aanloop naar en de uitrol zelf van Senshagen vraagt om een gefaseerde aanpak, waarbij er voor de projectorganisatie mijlpalen en opleveringsresultaten worden benoemd. De uitrol van Senshagen zal plaatsvinden in een van de geselecteerde wijken, waarbij de keuze gemaakt kan worden ook andere sensoren toe te passen - zodat de uitbreiding aansluit op de opgaven in deze wijk(en).

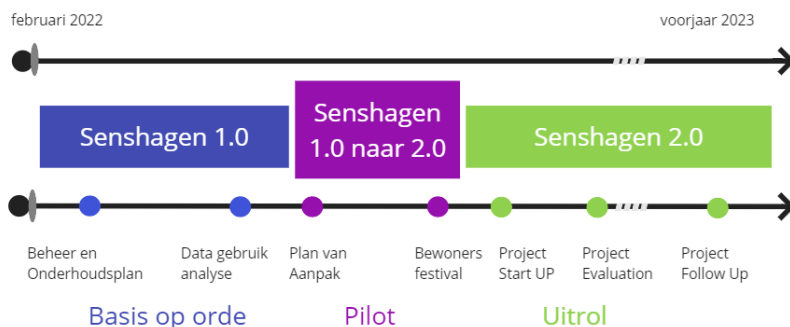
De aanpak is in 3 fasen te delen:

- **Senshagen 1.0**
 - o Focus op beheer en onderhoud sensoren en systemen (ahv uitwerking huidig beheer- en onderhoudsplan)
 - o Meetcampagnes en inwonersavond huidig Senshagen
 - o Afspraken met projectpartners (Plan van Aanpak concept)
- **Senshagen 1.0 naar 2.0**
 - o Via de NatteVoetenKaart sensoren al gericht in de gekozen wijk(en) meetcampagnes en inwonersbetrokkenheid opstarten
 - o Plan van aanpak voor Senshagen 2.0 (incl. aanpassing beheer-en onderhoudsplan) op basis van deze pilot.
 - o Bewonersfestival huidig Senshagen en gekozen nieuwe wijk(en)
- **Senshagen 2.0**
 - o Na pilot uit de overgangsfase ook inzet luchtkwaliteit sensoren en weerstations RIVM en KNMI in de gekozen wijken uitrollen. Afspraken over resultaten en datagebruik bij start van het project.

Tijdsweergave:

Onderstaande momenten en mijlpalen zijn bepalend of de volgende stap of fase kan plaatsvinden, bv. het op orde hebben van een beheer en onderhoudsplan, plan van aanpak, reacties en commitment inwoners (bewonersavonden, en festival).

Datum 8 februari 2022

Financiën

Zowel het onderhouden van de huidige formatie van Senshagen, als een uitbreiding zal financiële gevolgen hebben. Op basis van voorgestelde aanpak wordt er vanuit het Programma Slimme Samenleving voor 2022 €45.000 euro begroot. Dit budget is onderverdeeld naar voornamelijk beheer systemen en sensoren op orde krijgen, Senshagen Smart Zwolle hub, maar ook de organisatie van meetcampagnes, bewonersavonden en bewonersfestival en indien nodig in te zetten externe expertise buiten de projectpartners. In deze activiteiten dragen de huidige projectpartners in kind bij.

Communicatie

Vanuit interne en externe verkennende gesprekken komt een positief beeld over de opschaling van de verschillende sensoren buiten de wijk Stadshagen. Wij blijven onze partners en de inwoners betrekken bij het beantwoorden van de vragen tijdens het onderzoek.

Openbaarheid

Dit stuk is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer

Datum 8 februari 2022

Bijlage 1: motie Onderzoek uitbreiding #SensHagen

Onderzoek uitbreiding #SensHagen

De gemeenteraad van Zwolle, in vergadering 29 juni 2020

Constaterende dat:

- Het project Senshagen succesvol is
- De opgave op het gebied van klimaatadaptatie voor de gehele stad van toepassing is
- Het college de ambitie heeft Zwolle als zowel klimaatadaptief en als slimme digitale stad op de kaart te zetten

Van mening dat:

- Het project klimaatadaptatie en de slimme stad bij elkaar brengt
- Enthousiaste inwoners buiten stadshagen hier ook aan bij willen dragen

Roept het college op:

- Te onderzoeken wat er voor nodig is om dit project stadsbreed beschikbaar te maken

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens fractie GroenLinks

Namens fractie ChristenUnie

Namens fractie D66

Lennart Hartman

Ruben van de Belt

Mark Oldengarm